

Sastamala sai nimikkolapasensa

Riitta Eeronheimo

Tyrvään tumpun suunnittelijan rakkaus käsitöihin alkoi jo varhain.

Pirkanmaan Kotityö järjesti keväällä kilpailun, jossa etsittiin Pirkanmaan kunnille nimikkolapasia. Sastamalan taitokeskuksen kilpailuun tuli 29 ehdotusta eri-ikäisiltä suunnittelijoilta ja taso oli korkea. Raati valitsi yksimielisesti voittajaksi **Sirkka-Liisa Tomulan** "Tyrvään tumpun". Valintaa perusteltiin muun muassa mallin kauneudella ja valmistuksen helppoudella ja kuvioissa oli Sastamalan uuden vaakunan aiheita.

Sirkka-Liisa on tuttu ja aktiivinen asiakas, joten halusin tietää hänen käsityöhistoriansa enemmän. Työuransa hän on tehnyt 39 vuoden aikana kaupallisten aineiden lehtorina yläasteella ja muita harrastuksia ovat mm. lukeminen, sudokut ja sanaristikot sekä liikunta. Antaa Sirkka-Liisan kertoa lisää.

VARHAISIMMAT KÄSITYÖMUISTOT

–Sain ensimmäisen pienen puukkonni mummolta nelivuotiaana. Minua huvitti, kun luin lapsilleni Vaahteramäen Eemeliä, sillä itselläni oli lapsena tapana hävitä liiteriin veistelmään pyöreästä puukapulasta nukkeja, joille saatoin maalata vaatteet. Varmasti kaipasin myös hiljaisuutta, jota viiden lapsen perheessä ei aina ollut.

–Lapsuudenkodissani oli vain poljettava Singer-ompelukone ja ompelin ensimmäisen vaatteeni tätini opastuksella, hänellä oli lapsettomana enemmän aikaa opettaa kuin viiden lapsen äidillä.

–Tietysti äidin esimerkki, taidot ja ohjeet ovat vaikuttaneet paljon. Hän teki runsaasti käsitöitä ja ompeli kaikki vaatteemme, ja me tytöt jouduimme ylluottelemaan mekkojemme saumat, kun emme vielä muuta osanneet.

–Minulla ei ollut koulussa käsitöitä kuin II–IV-luokilla. Ensimmäistä luokkaa en koskaan käynytkään, mutta pääsin ennen kouluikää joskus sisareni mukana käsityötunneille, jos äiti osti tarvikkeet. Ne olivat minulle tärkeitä päiviä.

–Muistan pitäneeni tyyntyniinan reikäompeleen tekemisestä. Teimme myös esiliinan, josta olin ylpeä. Siihen aikaan tytöt pitivät koulussa esiliinaa. Oppikoulussamme ei opetettu lainkaan käsityötä.

EHDITKÖ TEHDÄ KÄSITÖITÄ MYÖS SILLOIN, KUN ELÄMÄ OLI KIIREISINTÄ JA MITÄ TEET MIELUITEN NYKYÄÄN?

–Olen aina tehnyt käsitöitä, mutta meni parikymmentä vuotta, jolloin tein niitä niukemmin. Perheessämme on kolme lasta ja kuusi lastenlasta. Lapsilleni ompelin melkein kaikki vaatteet ja sisareni teki heille neulevaatteita. Itse neuloin tumput, sukat ja pipot.

–Vasta eläkkeellä olen nuorimmille lastenlapsille tehnyt suunnittelemani neuleita, viimeksi kirjoneuleleggingsit ekaluokkalaisselle. Olen kutonut lapsille ja lapsenlapsille poppanatyynyjä ja neulonut tyyntyniä.

Kirjoneuleet ovat Sirkka-Liisan rakas harrastus. Keskellä olevia Tyrvään tumpuja on edeltänyt lukematon määrä iloisia värisiä neuleita.

päällisiä. Mattoihin eivät käsivoimani riitä, mutta olen "sevottanut" kiikkalaisia mattoja ja kälyni **Hauni-an Aila** on kutonut ne.

–Pari vuotta sitten 5-vuotias pojantyttäreni suunnitteli maton, minä "sevoitin" kuteet ja kälyni kutoi sen. Matto on lastenhuoneen lattialla ja päällystin kaksi istuinkuutiota tilkkutyönä maton värien mukaan.

–Nelivuotias pojanpoikani näki pipon kuvan, jossa oli värikäs juna ja hän kysyi voisinko tehdä sellaisen. Oli hauskaa, kun hän tuli vielä keväällä asemalle minua vastaan mustapohjainen pipo päässään, vaikka kevätaurinko lämmitti, muu pipo ei kelvannut.

–Käsityöt ovat edelleen rentoutumiskeinoni ja täydellinen päivä vaatii ilta hetken neuloen ja televisiota katsellen. En yleensä suunnittele neuleita, vaan teen tunnelman mukaan yksinkertaisia kuviomalleja.

–Olen ihastunut, kun nykyään netistä löytää helposti ideoita ja valmiita malleja. Silti minulle edelleen ovat tärkeitä käsityölehdet ja kirjat. En enää viitsi selata vanhoja lehtiä

löytääkseni ohjeen, sen saa netistä nopeammin. Tosin usein jään nauttimaan käsityöblogien runsaasta annista, eli se siitä nopeudesta.

MILLOIN OLET ENSIMMÄISEN KERRAN KÄYNYT TAITOKESKUKSESSA?

–Ensimmäinen kosketukseni oli kansallispukukurssi (1965 tai 1966), jolloin tein itselleni Kaukolan puvun, kudoimme kankaat ja tein puserokangasta kahteen puseroon. Toisesta puserokankaasta ompelin parin vuoden kuluttua esikoiselleni kastemekon, joka on edelleen käytössä.

–Samoihin aikoihin kudoin neuvonta-asemalla ryyjymaton. Koska kävin kutomassa illalla töiden jälkeen, oli minulla oma opastaja, **Tuomiston Helvi** Stormista. Kudoin puoli tusinaa pellavaisia saunapyyhkeitä, joihin Helvin riemuksi tuli useita "naimaraitoja". Hyvin ovat pyyhkeet palvelleet vikoineen päivineen.

–En käynyt neuvonta-asemalla lainkaan lasten ollessa pieniä, sitten sairastuin nivelreumaan ja kesti

kuusi vuotta ennen kuin sain sopivan lääkityksen. Taitokeskukseen palaan vähän ennen eläkkeelle jäämistäni. Toinen kälyistäni, **Innan Marja**, houkutteli minut kurssille "Kädentaitoja monipuolisesti" ja siellä olen käynyt uskollisesti.

–Olen myös kutonut poppanaa tai pikkuryyjiä ja osallistuin kansallispukukurssille useampanakin vuonna.

–Taitokeskus on muuttanut aika tavalla vuosien varrella. Alussa oli tarjolla vain kangaspuilla kutomista. Nykyisin voi tehdä melkein mitä vaan ja mistä tarvikkeista vain. Ei tarvitse ostaa kotiin kalliita materiaaleja, kun taitokeskuksesta saa juuri sen määrän mitä tarvitsee. Mukavaa on myös se, että neuvoja on paikalla melkein aina.

TYRVÄÄN TUMPUN TARINA

–Alkuun en ajatellut osallistua kilpailuun. Kälyni kuitenkin yllytti minua ja ajatus jäi alitajuntaani itämään.

–Meillä on seinällä Kar-

kun vaakuna) ja kerran sitten tajusin, että tuossahan se malli on. Sakarakuvioiden aihe on Tyrvään vanhasta kirkosta, joten paikkakunta tulee esiin kahdella tavalla.

–Muokkasin kuviota, että sain sen tumppuihin sopivaksi ja riittävän helppoksi. Toteutus ei enää vienyt paljon aikaa, koska tumpujen perusmalli on tuttu ja silmukkaluvut sain perinnelapaspista, joita olen tehnyt monta paria. Värit tulivat vaakunasta, mutta pelkkä sinikeltainen tuntui liian ruotsalaiselta ja lisäsin värejä.

–Muistin äitini ohjeen: langanjuoksu ei saa olla yli kolme silmukkaa ja peukaloa varten täytyy olla kiila. Kierrereunus tupsuineen edustaa perinnettä.

–Minusta olisi upea asia, jos joka paikkakunnalla olisi oma lapanen. Olen itse erittäin ihastunut vanhoihin neuleisiin ja neulemalleihin. Yritin tehdä Tyrvään tumpuista sellaiset, että ne olisi helppo neuloa, mutta kuitenkin jokin yksityiskohda olisi paikkakunnalle tärkeä ja mukana olisi jotain perinteistä.

KUTOMINEN ON KIVAA! -näyttely

Kudonnaisia Lankava Oy:n mallistosta 14.9. – 9.10.

Avoinna ma 9 – 18, ti – to 9 – 17, pe 9 – 15

Taitokeskus Sastamala

Asemakatu 1, 38210 Sastamala, p. 03 511 2128
sastamala@taitosatakunta.fi